

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда

27 лютого 2019 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
Комплексний іспит з фінансів, банківської справи та страхування

для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальністю

072 Фінанси, банківська справа та страхування

на основі ступеня бакалавра при прийомі на навчання у 2019 році

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Протокол № 3 від 27 лютого 2019 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування «Комплексний іспит з фінансів, банківської справи та страхування» є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування при прийомі на навчання на основі ступеня бакалавра до ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у 2019 році.

Програма містить основні питання з фінансів, банківської справи та страхування та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН “ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ”, “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

1. Державні фінанси, їх склад і роль в економіці держави.
2. Характеристика основних категорій державних фінансів.
3. Зовнішні і внутрішні аспекти функціонування державних фінансів.
4. Становлення та розвиток державних фінансів в Україні.
5. Методи і форми мобілізації фінансових ресурсів у розпорядження держави.
6. Складові державних фінансів: державний бюджет, централізовані фонди соціального страхування, фінанси підприємств і організацій державної власності, державний кредит, державні страхові та резервні фонди.
7. Сфери функціонування державних фінансів.
8. Фінанси підприємств державної власності.
9. Державний бюджет України як основний інструмент державного регулювання економічного й соціального розвитку.
10. Страхові та резервні фонди держави.
11. Державний кредит: економічна природа та функції.
12. Цільові фонди, їх роль у формуванні державних фінансів України.
13. Фінансовий механізм реалізації фінансової політики в Україні.
14. Організаційна структура управління державними фінансами.
15. Фінансовий контроль, органи фінансового контролю в Україні.
16. Джерела формування бюджету розвитку місцевих бюджетів та напрямки його використання.
17. Склад видатків на освіту, особливості їх планування і фінансування.
18. Форми і методи бюджетного фінансування.
19. Поняття автономності бюджетів та роль у фінансовій діяльності місцевих органів влади.
20. Система казначейського обслуговування бюджетів.
21. Застосування фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.
22. Визначення індексу відносної податкоспроможності при розрахунку обсягу доходів місцевих бюджетів.
23. Бюджетна політика: зміст, цілі, функції.
24. Кошторисне фінансування розпорядників бюджетних коштів.
25. Соціально-захищені статті видатків державного та місцевих бюджетів.
26. Бюджетне фінансування економіки в Україні.
27. Розмежування видатків між місцевими бюджетами.
28. Склад видатків на соціальний захист населення, їх роль.
29. Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі.
30. Завдання, принципи та методи бюджетного планування.
31. Бюджетний процес, основи його організації.
32. Система фінансового вирівнювання в Україні.
33. Механізм регулювання міжбюджетних відносин.
34. Склад видатків на охорону здоров'я, особливості їх планування та

фінансування

35. Бюджетний дефіцит, причини його виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела покриття, шляхи і методи подолання

36. Міжбюджетні трансферти: види та порядок їх надання

37. Бюджетна класифікація та її складові частини

38. Державний борг: сутність та соціально-економічні наслідки

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України [від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI] зі змінами і доповненнями // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 46. – С. 2–232.

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами) – [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

3. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України [від 8 липня 2010 р. №2464-VI]. зі змінами і доповненнями – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Романенко О. Р. Фінанси: підручник / О. Р. Романенко. – 4-те вид., стереотип. – К. : ЦУЛ, 2009. — 312 с.

5. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.:НІОС. – 2002. – 608 с.

6. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ : монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.

7. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / С. О. Булгакова, О. І. Барановський, Г. В. Кучер та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К. : КНТЕУ, 2010. – 409 с.

8. Бюджетна система та оподаткування в Україні : проблеми розвитку [Текст] : монографія / В. С. Загорський. – Харків : ВД «Інжек», 2008. – 288с.

9. Бюджетна система: навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2008. – 428с. – (Вища освіта ХХІ століття).

10. Бюджетна система України: навч. посіб. / Ю. В. Пасічник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 670с. – (Вища освіта ХХІ століття).

11. Бюджетна система: навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. – Рек. МОН. – К.: Знання, 2010. – 223 с.

12. Бюджетна система України: навч. посіб. / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук. – К. : Кондор, 2008. – 440с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “БАНКІВСЬКА СИСТЕМА”

1. Суть та структура банківської системи. Характеристика банківської системи України.

2. Сутність та функції банку. Класифікація банків.
3. Операції банків, їх класифікація.
4. Організаційна структура банку. Органи управління та контролю банку, їх повноваження. Функціональні підрозділи банку, їх функції.
5. Організаційно-правові основи діяльності НБУ. Органи управління НБУ.
6. Зміст, структура і порядок формування власного капіталу банку.
7. Депозитні операції банків. Види депозитів, їх характеристика. Умови депозитних вкладів.
8. Порядок залучення ресурсів на міжбанківському ринку. Види міжбанківських кредитів.
9. Кредитування як основна функція банку. Види банківських кредитів.
10. Сутність кредитного процесу та принципи його організації.
11. Основи організації безготівкових рахунків: суть, принципи.
12. Форми безготівкових розрахунків, їх характеристика (чеки, акредитиви, платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення), сфера застосування та порядок проведення розрахункових операцій.
13. Рахунки, які відкриваються у банках клієнтами: поточні, депозитні. Порядок відкриття рахунків в банках.
14. Організація касових операцій в банках в Україні. Порядок надходження готівки до кас банків. Порядок видачі готівки з кас банків.
15. Суть та види банківських операцій з цінними паперами.
16. Поняття та види валютних операцій банку.
17. Порядок проведення банками валютно-обмінних операцій.
18. Необхідність і мета банківського регулювання та нагляду. Організація системи банківського регулювання та нагляду.
19. Види економічних нормативів, що регламентують діяльність банків і контроль за їх дотриманням.
20. Сутність та необхідність банківського нагляду. Методи банківського нагляду: інспекційні перевірки, безвізний нагляд.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” № 2121-III від 07.12.2000 (зі змінами).
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ № 22 від 21.01.2004 (зі змінами).
3. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ № 174 від 01.06.2011 (зі змінами).
4. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена Постановою Правління НБУ № 492 від 12.11.2003 (зі змінами).
5. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена Постановою Правління НБУ № 502

від 12.12.2002 (зі змінами).

6. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджене Постановою Правління НБУ № 516 від 03.12.2003 (зі змінами).

7. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затверджене Постановою Правління НБУ 17.09.2015 № 615 (зі змінами).

8. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, № 368 від 28.08.2001 (зі змінами).

9. Криховецька З. М. Банківська система : опорний конспект. / Криховецька З.М.– Івано-Франківськ : ПП Бойчук, 2014. – 260 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ПОДАТКОВА СИСТЕМА”

1. Фіскальна політика держави, критерії її здійснення. Суть і принципи побудови системи оподаткування.

2. Види прямого оподаткування і його роль у системі фінансового регулювання.

3. Непрямі податки, їхні переваги і недоліки.

4. Контролюючі органи за сплатою податків і зборів та їх компетенція.

5. Облік платників податків і податкових надходжень.

6. Економічна суть податку на додану вартість. Платники податку на додану вартість, об'єкт оподаткування і ставки податку.

7. Економічна суть акцизного податку. Платники, об'єкти оподаткування акцизним податком і перелік груп підакцизних товарів. Товари та операції, які не обкладаються акцизним податком. Ставки акцизного податку.

8. Економічна суть податку на прибуток підприємств. Платники податку на прибуток підприємств, об'єкт оподаткування і ставки податку.

9. Поняття неприбуткових організацій і їх види та особливості оподаткування податком на прибуток.

10. Податок на доходи фізичних осіб. Платники, ставки, порядок розрахунку та пільги щодо сплати податку на доходи фізичних осіб.

11. Суть та значення податкових соціальних пільг при оподаткуванні податком на доходи фізичних осіб. Види податкових соціальних пільг та порядок їх розрахунку.

12. Економічна суть рентної плати та її структура. Платники, ставки та порядок розрахунку.

13. Екологічний податок. Особливості розрахунку та сплати екологічного податку.

14. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.

15. Особливості оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які перебувають на спрощеній системі

оподаткування.

16. Особливості оподаткування юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які перебувають на спрощеній системі оподаткування.

17. Платники, об'єкт оподаткування, порядок розрахунку та сплати податку на майно.

18. Місцеві збори. Порядок нарахування та сплати.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-IV в пот. ред. – [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Податкова система: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущека В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.

3. Сідельникова Л.П. Податкова система: Навчальний посібник // Л.П.Сідельникова, Н.М. Костіна. 2-ге видання, перероблене і доповнене – Київ: Видавництво Ліра-К, 2013. – 604 с.

4. Соколовська А. М. Основи теорії податків. Навчальний посібник / А.М. Соколовська. – К.: Кондор, 2010. – 326 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “СТРАХУВАННЯ”

1. Економічна сутність страхування і його роль у ринковій економіці
2. Функції страхування.
3. Суть та характеристика принципів страхування.
4. Характеристика систем страхового забезпечення (система першого ризику, пропорційної та граничної відповідальності).
5. Класифікація страхування.
6. Поняття ризику. Ризик-менеджмент і його етапи.
7. Функції та завдання органів нагляду за страховою діяльністю.
8. Ліцензування страхової діяльності в Україні.
9. Організаційно-правові форми страхових організацій.
10. Поняття страхового ринку та його структура.
11. Страхові посередники на страховому ринку України.
12. Сутність і особливості майнового страхування.
13. Сутність особистого страхування як галузі страхового ринку.
14. Особливості страхування життя.
15. Сутність і особливості страхування відповідальності.
16. Необхідність, сутність і принципи перестраховування.
17. Сутність факультативного перестраховування.
18. Сутність облігаторного перестраховування.
19. Співстрахування та механізм його дії.

20. Особливості фінансово-господарської діяльності страховика.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбач Л. М. Страхування : Навч. посібник. / Л. М. Горбач, О. Б. Каун. – К.: Кондор, 2011. – 520 с.
2. Долгошея Н. О. Страхування в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / Н. О. Долгошея. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 316 с.
3. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 04.10.2001 р. № 2745–III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Плиса В. Й. Страхування : підручник для студ. вищ. навч. закладів / В. Й. Плиса. – К. : Каравела, 2010. – 472 с.
5. Страхування: навч. посіб. / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк; за ред. Т. А. Говорушко. – К.: – Львів: “Магнолія 2006”, 2014. – 328 с.
6. Страхування : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / І. В. Фисун, Г. М. Ярова; М-во освіти і науки України, Полтавський ун-т економіки і торгівлі. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 232 с.
7. Кропельницька С. О. Страхування. Навчально-методичний посібник для студентів заоч. форми навч. напрямів підготовки “Фінанси і кредит”, “Облік і аудит”. / С. О. Кропельницька, Р. І. Щур. – Івано-Франківськ: ПП Бойчук, 2012. – 134 с.
8. Страхування: Підручник / за ред. В. Д.Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
9. Страхування: Підручник / керівник авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ”

1. Поняття, сутність та функції фінансів підприємств.
2. Готівкові і безготівкові розрахунки на підприємстві.
3. Доходи (виручка) від реалізації продукції підприємства.
4. Доходи від фінансово - інвестиційної діяльності та іншої діяльності підприємства.
5. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.
6. Прибуток від реалізації продукції та його формування.
7. Розподіл і використання чистого прибутку підприємства.
8. Сутність оборотних коштів та їх організація.
9. Необхідність і методи обчислення оборотних коштів. Поняття норм і нормативів та їх розрахунок.
10. Метод прямого розрахунку потреби в оборотних коштах.
11. Розрахунок нормативу оборотних коштів економічними методом.

12. Показники ефективності використання оборотних коштів.
13. Склад і структура основних засобів підприємства.
14. Показники стану й ефективності використання основних виробничих засобів.
15. Знос і амортизація основних засобів.
16. Показники оцінки фінансового стану підприємства.
17. Зміст поточного фінансового плану підприємства та порядок його складання.
18. Зміст оперативного фінансового плану надходжень коштів і здійснення платежів.
19. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.
20. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації).

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко О.О. Фінанси підприємств. «Центр учбової літератури», 2010. – 210с.
2. Левицька С.О. Звітність підприємств [текст]: підручник / С.О.Левицька, Я.В.Лебедзевич, О.О.Осадча-К.: «Центр учбової літератури», 2012.-240с.
3. Філімоненков О.С., Дема Д.І. Фінанси підприємств: Підручник.-К.:Алерта, 2009.-496с.
4. Фінанси підприємств: підручник / [Поддєрьогін А. М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – Восьме вид., перероб. та доп. - К.:КНЕУ, 2013.- 519 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ РИНОК”

1. Фінансовий ринок, його сутність. Функції фінансового ринку, їх характеристика.
2. Суб'єкти фінансового ринку, їх класифікація та функції.
3. Інструменти фінансового ринку, їх суть та види.
4. Банки як основні фінансові посередники. Функції та операції банків.
5. Суть та особливості діяльності небанківських фінансових посередників.
6. Поняття векселя, його призначення. Класифікація векселів за різними ознаками.
7. Валютний ринок: суть, функції, структура.
8. Валютний курс: поняття, функції. Суть та методи котирування.
9. Економічна сутність валютного регулювання. Органи валютного регулювання і контролю в Україні, їх функції.
10. Методи валютного регулювання, їх характеристика.

- 11.Режими валютних курсів, їх характеристика.
- 12.Суть та функції кредиту. Кредитний ринок: суть, структура, роль.
- 13.Поняття та види банківських кредитів. Принципи банківського кредитування, їх характеристика.
- 14.Поняття цінного папера. Суть та завдання ринку цінних паперів. Структура ринку цінних паперів.
- 15.Класифікація учасників фондового ринку.
- 16.Види цінних паперів, які можуть бути у цивільному обороті в Україні.
- 17.Економічна сутність акцій, мета їх випуску. Види акцій, їх характеристика.
- 18.Облігації, їх суть та призначення. Класифікація облігацій, їх характеристика.
- 19.Діяльність із організації торгівлі на фондовому ринку.
- 20.Економічний зміст і призначення похідних цінних паперів.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” № 2121-111 від 07.12.2000, зі змінами. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Закон “Про цінні папери та фондовий ринок ”від 23.02.2006 № 3480-IV, зі змінами. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Закон України “Про акціонерні товариства ”№ 514-VI від 17.09.2008, зі змінами. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
1. Буднік М. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Буднік М. М. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
2. Єш С. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Єш С. М. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 526 с.
3. Криховецька З. М. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Криховецька З. М. – 3-є вид.]. – Івано-Франківськ, 2014. – 430 с.
4. Маслова С. О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – К. : Каравела, 2003. – 344с.
5. Смолянська О. Ю. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Смолянська О. Ю. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 384 с.
6. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Шелудько В. М. – [2-е вид.] – К. : Знання, 2008. – 535 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.